

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1939.

Första kammaren.

Nr 24.

Tisdagen den 18 april.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Herr statsrådet *Forslund* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 256, angående anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus.

Anmälades och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 168, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 11 förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall;

nr 169, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 och 7 §§ lagen den 25 april 1930 (nr 99) om delning av fastighet vid ändring i rikets indelning med mera; samt

nr 170, i anledning av väckt motion om övergång till högertrafik.

Anmälades och godkändes konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 171, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 11 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

Anmälades och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 178, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lotteriförordning;

nr 179, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning från kyrkofonden för övertalig personal vid domänverket; samt

nr 180, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående tillverkning, införsel och försäljning av gasskyddsmateriel.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Med stöd av bifogade läkareintyg får jag härmed vördsamt anhålla om tjänstledighet under tiden den 18—29 innevarande månad.

Stockholm den 17 april 1939.

Robert von Horn.

Att kabinettskamarherre *R. von Horn*, som lider av allmän kraftnedsättning efter influensa, den 17—29 april 1939 är oförmögen till tjänstgöring, intygar.

Stockholm den 17 april 1939.

Harald Werneman.

Den begärda ledigheten beviljades.

Efter föredragning av ett från andra kammaren ankommet protokollsutdrag, nr 323, med delgivning av nämnda kammares beslut över dess första tillfälliga utskotts utlåtande nr 4, i anledning av väckt motion, II: 103, angående effektiviserande av den tekniska forskningen, beslöt första kammaren hänvisa detta ärendet till sitt andra tillfälliga utskott.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner: nr 248, angående anslag till Statens isbrytarverksamhet: Avlöningar; och nr 249, angående ändrad disposition av anslagsmedel till uppförande av säkerhetsanstalt för förvarade och internerade samt ny sinnessjukavdelning inom fångvården, m. m.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 253, med förslag till lag om ändrad lydelse av 14, 16 och 36 §§ lagen den 30 juni 1934 (nr 437) för Sveriges riksbank.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 254, angående grunderna för statsbidrag från statens avdikningsanslag till vissa invallningsföretag vid Ume- och Vindelälvarna i Västerbottens län.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 255, angående förvärv av aktierna i Ruotivare grufaktiebolag.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtanden nr 108—110 och 112—116 samt första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtanden nr 9 och 10.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 287, av herr *Nordenson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående extra materialanskaffning m. m. för försvarsväsendet;

nr 288, av herr *Mannerskantz* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående extra materialanskaffning m. m. för försvarsväsendet;

nr 289, av herr *Heiding*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående extra materialanskaffning m. m. för försvarsväsendet;

nr 290, av herr *Bodin, Gunnar*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för förstärkande av den personella försvarsberedskapen;

nr 291, av herr *Mannerskantz* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för förstärkande av den personella försvarsberedskapen;

nr 292, av herrar *Ohlin* och *Gärde*, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner angående vissa åtgärder för förstärkande av den personella försvars-

beredskapen, angående förslag till lag om vissa ändringar i värnpliktslagen den 30 juni 1936 (nr 443) och angående extra materialanskaffning m. m. för försvarsväsendet;

nr 293, av herr *Domö* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner angående vissa åtgärder för förstärkande av den personella försvarsberedskapen, angående förslag till lag om vissa ändringar i värnpliktslagen den 30 juni 1936 (nr 443) och angående extra materialanskaffning m. m. för försvarsväsendet;

nr 294, av herr *Domö* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förslag till lag om vissa ändringar i värnpliktslagen den 30 juni 1936 (nr 443);

nr 295, av herr *Granath* och herr *Larsson, Sam*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid postverket, telegrafverket och statens järnvägar m. m.; samt

nr 296, av herr *Andersson, Elof*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.

Herr *Lindhagen* erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! Jag har sedan gammalt haft en förkärlek för tanken, att medlingsförsöken i den stora ofärden i världen böra utgå från Norden, och i det syftet ber jag att få framställa en interpellation i följande ordalag.

Undertecknad nödgas å ett ingalunda föraktligt antal svenskars vägnar anhålla om kammarens tillstånd att få till statsministern framställa följande frågor:

1. Har regeringen beaktat, att oron i världen karakteriseras

av att vissa vita stater, enkannerligen de europeiska stormakterna, befinna sig i oavslutlig inbördes tävlan om herravälden och privilegierade intressesfärer i Asien och Afrika;

av att s. k. europeiska minoriteters osläckliga önskan att komma hem eller vinna effektiv självstyrelse — i strid mot Guds lag icke beaktas;

av att frigjorda europeiska nationaliteter lika villigt som stormakter med orätt lägga tung hand över minoriteter, som i stället på ett eller annat sätt råkat komma i lydno under de frigjordas suveränitet;

av att Italien, som under världskriget lämnade sin allians med Tyskland och Österrike och förenade sig i kriget med västmakterna under löfte om gottgörelse, ansett detta vid fredsslutet ej rimligen hållet och nu med sin forne allierades stöd kräver löftets uppfyllande?

2. Instämmer ej svenska regeringen under så omöjliga förhållanden med Rumäniens utrikesminister, vilken ensam bland världens utrikesministrar nyligen erinrat, att freden varaktigt kan räddas endast genom en *andlig omvälvning*, en sinnesriktning, som även svenska regeringens socialdemokrater präglade på Hjalmar Brantings medalj med orden »Mens agitatio molesto» — endast anden ger liv åt materien?

3. Håller ej regeringen under sådan förutsättning före, att Skandinavien fyller en förpliktande kallelse genom att komma samman — helst, såsom jag under världskriget i riksdagen ifrågasatte, med regeringar och parlament in pleno — för att enas om och föra fram en Nordens konstruktiva plan för världens fred med pionierande sedan för anslutning hos världens samtliga länder?

4. Ställer sig regeringen avvisande *mot* ett uppvaknande ur den europeiska pacifismens nedsjunkna synvilla att kunna avskaffa rustningar och krig med bibehållande av deras djupgående orsaker?

Och således även *mot* historiens berättelser, hurusom de väsentligaste orsakerna till en internationell rättsordnings eviga uteblivande äro nationalitetsför-

Anhållan att få framställa interpellation ang. upprätthållande av Skandinavien neutralitet m. m.

Anhållan att få framställa interpellation ang. upprätthållande av Skandinavians neutralitet m. m. (Forts.)
trycket, språkförbistringen, ekonomiskt kaos, överbefolkning och åsidosättande av de andliga verkligheterna?

5. Det kan väl förväntas, att Sveriges regering fortfarande vill upprätthålla Skandinavians — om möjligt även Finlands — neutralitet mot de båda tävlande stormaktsgrupperingarna trots inviter från båda hållen?

Och icke är det väl heller för skandinaverna, som ju ej få kolonier, någon uppgift att bliva ett koloniland åt båda dessa maktkoncerner för uttömmande av våra malmer, vår enda stormaktstillgång, i ändamål att stödja deras ömse-sidiga rustningar?

Denna anhållan blev på begäran av herr förste vice talmannen bordlagd.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtande nr 111, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående stipendier åt studerande vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för lämnande av ersättning av statsmedel för taxeringsarbete i Stockholms stad;

nr 15, i anledning av väckta motioner om upphävande av tullen å viss för fiskets behov importerad stenkolstjära;

nr 16, i anledning av väckta motioner angående tullen på klarmedelssurrogat; och

nr 17, i anledning av väckta motioner om tull å tarmar; samt

bankoutskottets utlåtanden:

nr 33, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överenskommelser med universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn, vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn samt pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitet i Lund om övertagande av dessa pensionsinrättingars rörelse m. m.;

nr 34, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående delaktighet i statens pensionsanstalt för överläkare och sjukgymnaster vid de till pensionsstyrelsen anslutna kuranstalterna;

nr 35, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående delaktighet i statens pensionsanstalt för ordinarie lärare vid vävskolan i Borås;

nr 36, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning i vissa fall i anledning av ådragna yrkessjukdomar;

nr 37, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt furiren vid Jämtlands flygflottilj Sture Gårdins änka Asta Evelina Gården, född Falk, jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 38, i anledning av väckt motion angående ändring i visst avseende av gällande bestämmelser om sparbanks utlåningsrörelse.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.16 e. m.

In fidem
Eric Carlén.

Onsdagen den 19 april.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 13 innevarande månad.

Herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet **Sköld**, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr **Knut Peterssons** fråga huruvida några åtgärder vidtagits för att möjliggöra byggandet av motortorpedbåtar inom landet, erhöll ordet och anförde: I anledning av denna fråga vill jag erinra om att beslut om anskaffande av 4 motortorpedbåtar fattades av 1938 års riksdag.

Ang. byggande av motortorpedbåtar inom landet.

Kontrakt rörande leverans av de fyra båtarna ha slutits med två engelska firmor, vilka skola leverera två båtar vardera. Båtarna komma sålunda att bli av två skilda typer. Leveranserna väntas kunna ske under loppet av instundande höst med början i augusti 1939.

Efter det båtarna levererats, kan på grundval av jämförande prov bedömas vilken av de två typerna som är den för våra förhållanden lämpligaste. Under förutsättning att statsmakterna anse ytterligare anskaffning av motortorpedbåtar böra ske, aktualiseras då frågan om betingelserna för att bygga dylika båtar vid inhemska varv. Att detta tekniskt låter sig göra, torde vara otvivelaktigt. Såvitt nu kan bedömas torde till att börja med byggande på licens av utländska konstruktioner vara det lämpligaste och minst tidsödande.

Frågan om erhållande av licens för byggande av motortorpedbåtar i Sverige var uppe till behandling i samband med förhandlingarna mellan marinförvaltningen och de utländska firmorna om leverans av de fyra beställda båtarna. Enligt vad jag inhämtat framgick därvid, att någon svårighet att erhålla licens för byggande av de ifrågavarande typerna icke torde föreligga.

Härmed anser jag mig hava besvarat den framställda frågan.

Herr **Petersson, Knut**: Herr talman! Jag ber att få tacka för de intressanta upplysningar, som lämnats av herr statsrådet. Jag kan dock inte underlåta att uttrycka ett beklagande av att licensfrågan icke kunde ordnas i samband med fjolårets beställningar av motortorpedbåtar. Jag ber också att få erinra om att enligt uppgifter i engelska facktidsskrifter har Holland lagt upp ett byggnadsprogram, som innefattar anskaffandet av 20 stycken motortorpedbåtar. Enligt dessa upplysningar, vilka återgivits i Tidskrift för sjöväsendet, skulle anskaffningen tillgå så, att man inköper en modellbåt från England och bygger de övriga båtarna på licens i Schiedam. Det förefaller mig, som om en motsvarande åtgärd skulle ha varit möjlig att träffa även för Sveriges vidkommande.

Låt mig, herr talman, tillägga en sak. Dessa motortorpedbåtar komma uppenbarligen enligt en samstämmig uppfattning av sakkunskapen att bilda ett mycket betydelsefullt inslag i framtidens flottbyggnadsprogram. Anskaffandet av låt oss säga två divisioner dylika båtar är den enda åtgärd, som snabbt och verksamt kan förändra det sjömilitära läget i södra Östersjön och

Ang. byggande av motortorpedbåtar inom landet. (Forts.)

Kattegatt till vår favör. Jag hemställer därför, att statsutskottet måtte välvilligt pröva det förslag i detta hänseende, som framlagts i en av högerns motioner i försvarsfrågan.

Herr statsrådet **Sköld**: När herr Petersson ger sitt anförande denna inriktning, må det tillåtas mig att tillfoga några ord.

De motortorpedbåtar, som äro under byggnad för vår räkning, äro av den typen, att de närmast äro avsedda såsom följefartyg till kustflottan. De äro alltså icke sådana, att det utan vidare är självklart, att de kunna vara lämpliga såsom kustbaserade motortorpedbåtar. Det har icke från någon marin myndighets sida till Kungl. Maj:t framlagts förslag om anskaffning av motortorpedbåtar i den utsträckning, som herr Knut Petersson här har angivit. Det kan sålunda icke vara riktigt, att det är en stadgad allmän uppfattning inom de marina myndigheterna om angelägenheten av de motionsledes framförda kraven.

Herr **Petersson, Knut**: Jag har naturligtvis inte någon som helst anledning att bestrida de uppgifter, som herr statsrådet har lämnat, men jag ber att få erinra om att i 1936 års utredning angående flottans fartygstyper framställdes ett förslag om anskaffande av två divisioner motortorpedbåtar om sex fartyg vardera. Jag vet inte, om man skall uppfatta detta såsom ett förslag från någon av de marina myndigheterna, men jag tycker, att det åtminstone i viss mån har denna karaktär.

Herr statsrådet **Sköld**: Om herr Knut Petersson menar, att den av dåvarande marinchefen framlagda skissen till ett framtida flottbyggnadsprogram är detsamma som en självklar lösning av våra flottbyggnadsproblem, då kan ju herr Petersson ha rätt, men det är ju inte på det sättet, att detta program har accepterats på någon sida, såvitt jag vet. Då skulle vi alltså också ha bestämt oss för att bygga stora pansarfartyg i slutet av 1940-talet.

Ang. flyktingars uppehållstillstånd.

Ordet lämnades härefter till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet **Forsslund**, som meddelat, att han ämnade vid detta sammanträde besvara herr Brandts fråga om anledningen till de till synes skärpta villkoren för tillstånd för flyktingar att uppehålla sig i Sverige i avvaktan på utresa till annat land, och nu yttrade: Herr Brandt har till mig riktat följande fråga:

»Vilken är anledningen till de till synes skärpta villkoren för tillstånd för flyktingar att uppehålla sig i Sverige i avvaktan på utresa till annat land?»

Till svar vill jag meddela, att enligt vad jag inhämtat har socialstyrelsen icke skärpt hittills tillämpade grunder för erhållande av uppehållstillstånd för sådana flyktingar, vilka önska uppehålla sig här i avvaktan på utresa till annat land.

Herr **Brandt**: Det är mycket vänligt av socialministern att överhuvud taget vilja svara, då ju flyktingsfrågan en gång tidigare i år har varit uppe här. Jag frågade ganska försiktigt, då jag talade om de *till synes* skärpta villkoren. Jag vet knappast, hur jag skall ställa mig efter statsrådets svar, då det är ett faktum, att jag vid samtal med socialstyrelsen har fått den uppgiften, att man verkligen något restringerat villkoren. Det förhåller sig nämligen så — och jag anser mig böra nämna det — att jag liksom kanske flera svenska medborgare har försökt att hjälpa några arma judar in i Sverige. Det har miss-

Ang. flyktingars uppehållstillstånd. (Forts.)

lyckats, och ändå var allting så väl tillrättalagt som det kunde vara. Det gällde några tyska akademiker, som hade säker borgen från välburna anförvanter i Förenta staterna, att de skulle få lov att komma dit, men de måste passera Sverige. De hade registrerat sin ansökan i Wien hos amerikanska generalkonsulatet de sista dagarna i maj och i början av juni 1938, alltså borde de haft utsikt att få komma över inom rimlig tid.

Det blev som sagt avslag, och jag fick det svar, jag nyss nämnde. Det lämnades ju inte vad man kallar officiellt, utan jag talade i telefon och frågade: Vad är orsaken till detta? Jag tycker det är upprörande, att vi inte skola kunna få hjälpa, när vi vilja och kunna hjälpa. Man svarade: Det är nog så, att man skärpt villkoren. Krigsrisken har ökats och vi ta inte emot andra flyktingar än sådana, som antingen ha släktingar i Sverige eller ha utsikt att så gott som genast få komma över till låt oss säga Amerika.

Det är ju nästan hopplöst att bygga flyktingspolitiken på att vederbörande genast skola kunna fara vidare.

Jag vill nämna ett annat fall, som jag dock inte själv har haft att göra med. Det gäller en person, som hade genomgångsbiljett från Finland till Danmark och måste passera Sverige. Han ville stanna här några dagar, men t. o. m. detta blev avslaget. Jag upprepar ännu en gång, att jag inte vågar bestrida statsrådets ord, att villkoren inte skärpts, men de synas ha gjort det, och ha de inte skärpts, äro de villkor, som nu råda, upprörande hårda. Den arme tyske juden, som suttit i koncentrationsläger och sedan var eller varannan dag måst gå till hemliga polisen, skriver i ett brev till mig — jag läser upp det i svensk översättning: Varför, varför är det rika Sverige under socialdemokratisk regim mera hårdhärtat mot terrorns offer än det ekonomiskt mindre sorgfria England under konservativt styre?

Under flyktingsdebatten i denna kammare sade statsministern, att vår flyktingspolitik sannerligen inte kostat oss några större ansträngningar. Nej, det kan man verkligen säga, och fastän jag på grund av statsrådets svar antar, att vi inte ha att vänta någon ändring, vågar jag ändå i barmhärtighetens namn rikta en vädjan till herr statsrådet, som ju är en man med varmt hjärta, att försöka någon utväg, försöka öva tryck på socialstyrelsen, så att de svenska medborgare, som både kunna och vilja hjälpa, också bli i tillfälle att göra det. Jag vågar försäkra, att herr statsrådet där skall ha en mycket stark folkmening bakom sig, ty som det nu är kan det knappast få fortgå. Mitt starkaste minne från denna riksdag är ett ord, som fälldes här under flyktingsdebatten av herr Sam Larsson, vilken sade någonting om våra goda ekonomiska förhållanden och tillade: Vi ha inte bara råd utan skyldighet att föra en verkligt human och liberal flyktingspolitik.

Jag upprepar det: ha villkoren inte skärpts, så äro de av sådan art, att vi faktiskt inte föra en dylik human och liberal flyktingspolitik.

Herr statsrådet **Forslund**: I anledning av herr Brandts utvidgning av sin fråga kanske det skulle vara riktigt att tillägga och påminna därom, att för flyktingar, som vilja passera Sverige och sedermera fortsätta till annat land, är avgörandet helt naturligt beroende på vid vilken tidpunkt de kunna komma in i det land, till vilket de ha för avsikt att resa. Det är ju för svenskar känt, att Amerikas förenta stater, som här har blivit åberopat, bestämt, att invandringen skall regleras efter en viss kvotberäkning. När denna kvot är fylld med redan tidigare anmälda och medgivna för kanske några år framåt, så blir ju frågan helt annorlunda för dem, som herr Brandt här åsyftar, i händelse de höra till den grupp av flyktingar, som icke alls kunna angiva, vid vilken tidpunkt inresa kan få ske till det land, som har uppgivits.

Ang. flyktingars uppehållstillstånd. (Forts.)

Herr **Brandt**: Jag är tacksam även för den uplysning, som statsrådet nu sist gav. Jag vill dock med anledning därav nämna, att i det fall, som det här gäller — jag känner väl till det eftersom jag själv ingivit ansökan och korresponderat i saken — ha vi sannolik anledning anta, att flyktingarna skola komma in i Amerika och ingalunda behöva vänta i årtal, men man kan naturligtvis inte på förhand uttala sig med absolut visshet. Att jag vågat säga, att villkoren något skärpts, beror på att i ett tidigare fall lyckades vi ordna det så att vederbörande fick komma hit. Det var i slutet av förra året och gällde en jude, som skulle till U. S. A. Han kommer också att resa i år, men har ännu inte gjort det. Det andra fallet var likadant. Det registrerades i slutet av maj eller början av juni förra året, och de personer det där gällde komma också utan tvivel till U. S. A. blott de först få komma till Sverige. Vi ha ingen möjlighet att öva barmhärtighet, om socialstyrelsen är alltför småsnål med uppehållstillstånd. När svenska medborgare äro beredda att bjuda flyktingarna husrum och mat under de månader de vänta, bör väl också socialstyrelsen kunna lita på att man inte betungar landet i onödan.

Herr statsrådet *Quensel* avlämnade Kungl. Maj:ts skrivelse nr 257, med tillkännagivande att i statsverkspropositionen bebådad framställning angående anslag till nytt landsstatshus i Halmstad icke kommer att föreläggas riksdagen.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 256, angående anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 287, av herr *Nordenson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående extra materialanskaffning m. m. för försvarsväsendet;

nr 288, av herr *Mannerskantz* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående extra materialanskaffning m. m. för försvarsväsendet;

nr 289, av herr *Heiding*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående extra materialanskaffning m. m. för försvarsväsendet;

nr 290, av herr *Bodin*, *Gunnar*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för förstärkande av den personella försvarsberedskapen; samt

nr 291, av herr *Mannerskantz* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för förstärkande av den personella försvarsberedskapen.

Vid föredragning av den av herrar *Ohlin* och *Gärde* väckta motionen, nr 292, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner angående vissa åtgärder för förstärkande av den personella försvarsberedskapen, angående förslag till lag om vissa ändringar i värnpliktslagen den 30 juni 1936 (nr 443) och angående extra materialanskaffning m. m. för försvarsväsendet, hänvisades motionen, såvitt angick förslaget till lag om vissa ändringar i värnpliktslagen, till behandling av lagutskott samt i övrigt till statsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den av herr *Domö* m. fl. väckta motionen, nr 293, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner angående vissa

Ang. flyktingars uppehållstillstånd. (Forts.)

åtgärder för förstärkande av den personella försvarsberedskapen, angående förslag till lag om vissa ändringar i värnpliktslagen den 30 juni 1936 (nr 443) och angående extra materialanskaffning m. m. för försvarsväsendet.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott den av herr *Domö* m. fl. väckta motionen, nr 294, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förslag till lag om vissa ändringar i värnpliktslagen den 30 juni 1936 (nr 443).

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den av herr *Granath* och herr *Larsson, Sam*, väckta motionen, nr 295, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid postverket, telegrafverket och statens järnvägar m. m.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet den av herr *Andersson, Elof*, väckta motionen, nr 296, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.

Föredrogs herr *Lindhagens* anhållan att få till hans excellens herr statsministern framställa spörsmål angående upprätthållande av Skandinavians neutralitet m. m.

Anhållan att få framställa interpellation ang. upprätthållande av Skandinavians neutralitet m. m.

Herr talmannen hemställde, huruvida kammaren medgäve, att ifrågavarande spörsmål finge framställas; och förklarade herr talmannen sig finna denna fråga vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Boman* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller herr *Lindhagens* ifrågavarande anhållan att få till hans excellens herr statsministern framställa vissa spörsmål, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles icke nämnda anhållan.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes till en början omröstning på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser. Herr talmannen förklarade därpå, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för nej-propositionen.

Då emellertid herr *Lindhagen* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna ha va utfallit sålunda:

Ja — 37;

Nej — 60.

Därjämte hade 21 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtande nr 111, bevillningsutskottets betänkanden nr 14—17 och bankoutskottets utlåtanden nr 33—38.

Ang. ändring i lagen om förenings- och förhandlingsrätt. Föredrogos ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 25, i anledning av väckt motion rörande viss ändring i lagen den 11 september 1936 om förenings- och förhandlingsrätt.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 245, vilken behandlats av andra lagutskottet, hade herrar *Holm* och *Falk* i första hand hemställt, att riksdagen för sin del måtte besluta, att i 3 § lagen om förenings- och förhandlingsrätt skulle införas, förslagsvis såsom första och andra stycke, följande bestämmelser:

Med föreningsrätt förstås i denna lag rätt för arbetsgivare och arbetstagare att tillhöra förening för tillvaratagande av medlemmarnas intressen i avseende å anställningsvillkor och förhållandet i övrigt mellan arbetsgivare och arbetstagare ävensom rätt för sådan förening att utan intrång från motsidan fritt utöva sin verksamhet.

Såsom kränkning av föreningsrätten skall i förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare anses åtgärd, vidtagen i syfte att hindra någon att inträda i eller förmå honom att utträda ur förening eller i anledning av verksamhet för förening eller för åstadkommande av förening, ävensom eljest åtgärd med syfte att öva intrång i förenings organisationsverksamhet.

För det fall att riksdagen icke skulle vara beredd att utan förutgången utredning taga ställning till frågan, hade motionärerna hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande sådan utvidgad tillämpning av lagen om förenings- och förhandlingsrätt, som i motionen angivits, samt om framläggande för riksdagen av förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på åberopade grunder hemställt,

A. att riksdagen, i anledning av förevarande motion, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning angående ändring av lagen om förenings- och förhandlingsrätt i syfte att närmare bestämma begreppet föreningsrätt, därvid de i utskottets motivering angivna synpunkterna borde beaktas, ävensom för riksdagen framlägga de förslag, till vilka utredningen kunde föranleda; samt

B. att förevarande motion, i den mån den icke blivit besvarad genom vad utskottet under A. hemställt, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Herr Wistrand: Herr talman! Jag har med stort intresse läst den motivering, som finns i detta utlåtande, och jag skall inte i någon större mån uppehålla mig vid den. Jag skall inskränka mig till att göra en förfrågan till andra lagutskottets värderade ordförande angående innebörden av densamma.

Där hänvisas till en utredning, som för närvarande pågår inom justitiedepartementet angående föreningsrätten, och denna undersökning åberopas, när det gäller frågan om införande av en bestämmelse om föreningsrätten i lagen om förhandlingsrätt. Jag frågar nu om utskottets utlåtande har den innebörd, att frågan om förhandlingsrätten, i den mån den skall fastslås i lagen om förenings- och förhandlingsrätt, bör, enligt utskottets mening, klarläggas i dess helhet och i dess fulla vidd?

Ang. ändring i lagen om förenings- och förhandlingsrätt. (Forts.)

Herr Norman: När lagstiftningsfrågan om förhandlingsrätt förelåg, förutsattes det ju, att för att de bestämmelser, som angäves i en lag härom, skulle bli till den nytta som man önskade, måste det också finnas vissa bestämmelser rörande föreningsrätten. Jag erinrar om att i den kungliga propositionen fanns det mera utförliga bestämmelser än vad som sedan blevo införda i lagen, beroende därpå, att kamrarna stannade i olika beslut, och det blev en sammanjämkning i detta avseende, varvid det endast mera allmänt uttalades i lagen, att föreningsrätten skulle lämnas okränkta. Den utförligare bestämmelse, som fanns i Kungl. Maj:ts proposition, kom således inte med i lagen. Nu har det visat sig, att just denna ofullständighet i definitionen av föreningsrätten i detta sammanhang har medfört vissa svårigheter att tillämpa förhandlingsförfarandet. Jag har den uppfattningen beträffande det spörsmål, som herr Wistrand här framförde, att vad som är det väsentliga i detta sammanhang är, att föreningsrättsbegreppet blir så klarlagt i lagen om förenings- och förhandlingsrätt, att förhandlingsrätten kan användas av vederbörande parter. Jag har för min del icke avsett att ta ståndpunkt till huruvida någon fullständig klarläggning av föreningsrätten, utöver vad motionärerna ha önskat, skall utformas i denna lag eller icke.

Herr Wistrand: Jag skall be att få tacka för svaret. Därest det hade stått klart, att innebörden varit att i detta sammanhang bara taga hänsyn till den ena delen av föreningsrätten och inte den andra, är jag ej fullt övertygad att utskottets utlåtande skulle ha blivit så enhälligt, som det har blivit. Jag förmodar emellertid, att det vid sakens fortsatta behandling kommer att visa sig, att man ej kan undgå taga hänsyn till problemets båda sidor, och att saken då kommer i ett riktigare sammanhang än vad den nu enligt utskottets ordförandes meddelande har kommit i vid utskottets behandling av frågan.

Herr Linder: Ja, det kan nog vara riktigt vad herr Wistrand säger, men det har dock särskilt understrukits av arbetsdomstolens ordförande, att det är mycket lämpligare att giva den i motionen berörda frågan en särskild utredning. Det är den omständigheten, som har gjort, att formuleringen i motiveringen har fått den form, som här har givits åt densamma. Det är inte alls oviktigt vad arbetsdomstolens ordförande har sagt. Han intar i detta hänseende en alldeles särskild ställning. Om det hade varit så, att det hade varit en domare i en annan domstol eller någon domstol överhuvud taget, som framfört ett sådant önskemål, ja då hade man kanske inte fäst sig så allvarligt vid detta, men med den ställning, som arbetsdomstolens ordförande har, och när han nu önskade, att det måtte bli en alldeles särskild utredning på denna punkt, då anser jag inte, att utskottet kan med tystnad förbigå detta, utan jag måste stryka under, att om det finnes någon möjlighet, så bör detta bli föremål för en särskild utredning, utan att därmed alla andra frågor, som kanske årvis skulle fördröja utredningen, skulle komma under behandling samtidigt.

Herr Wistrand: Jag är rädd för att herr Linder antingen missuppfattat vad jag sagt eller vad arbetsdomstolens ordförande har yttrat. Denne har, såvitt jag fattat, inte alls tagit någon ståndpunkt till huruvida frågan om föreningsrätten skulle behandlas enbart från sin positiva sida eller från såväl den positiva som den negativa sidan. Vad han för övrigt ifrågasatt är, att hela lagen bör göras till föremål för en översyn, men vad jag förstår det är, att det kan vara anledning till att inte taga upp alla på denna sak inverkan- de frågor i detta sammanhang. När man behandlar frågan, såvitt den berör ett inskrivande i lagen om förenings- och förhandlingsrätt, bör man däremot

Ang. ändring i lagen om förenings- och förhandlingsrätt. (Forts.)
taga upp frågan i hela dess vidd och inte nöja sig med en dellösning. Det är det som jag menar vara ett mycket viktigt önskemål, som icke har något sammanhang med arbetsdomstolens ordförandes utlåtande i denna fråga.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu ifrågavarande utlåtandet hemställt.

*Om märk-
ningstvång
för impor-
terad trä-
tjära.*

Föredrogs ånyo första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 8, i anledning av väckt motion om införande av märkningstvång beträffande importerad trätjära.

I en inom riksdagens första kammare väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 115, hade herrar *Nisser* och *Holmström* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att kungl. kungörelsen den 15 december 1933 (nr 670) angående märkning av vissa varor av utländskt ursprung måtte utsträckas till att jämväl gälla importerad trätjära.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet av angivna orsaker hemställt, att motionen I: 115 icke måtte föranleda någon första kammarens åtgärd.

Herr *Nisser*: Jag är inte nog förmäten att tro, att jag skulle kunna förmå kammaren att fatta ett beslut, som strider mot ett enhälligt utskott, men jag anser mig dock i samband med denna fråga böra göra ett par erinringar. Vi känna ju alla till, att det så kallade fria handelsutbytet mellan de olika länderna numera inknappats på allt möjligt sätt, genom importförbud, höga tullar, kontingenteringar o. s. v. Det är ju ytterligt beklagligt, att så skall vara fallet, men trots alla de försök, som gjorts från olika håll från handelskammare och från industriens och affärslivets män, har icke någon bättring hittills kunnat skönjas. Vi ha här i Sverige många gånger haft erfarenhet av de stora svårigheter, som mött, när vi på exportmarknaden vilja placera våra produkter. Den regeln tillämpas ju rätt allmänt, att skall man sälja till ett land, så måste man också köpa i ungefär motsvarande kvantiteter från landet i fråga. När det ej kan ske på grund av att ett land ej producerar sådana varor, som vi behöva, då bli vi ofta stängda från exporten på det landet. Vi måste därför, såvitt jag kan se, tillsvidare anlita samma metoder gentemot utlandet som utlandet mot oss. Det är ju här endast fråga om att få ett märkningstvång på importerad trätjära för att något mera skydda den svenska tjärtillverkningen. Det är inte fråga om några tullar, det är inte fråga om några prisregleringar. Det är endast fråga om att kunna få ett märkningstvång, så att affärsmännen här må kunna avgöra, om det är importvara eller om det är hemmaproducerad vara. Vi tycka, att det är en ganska måttlig begäran, men utskottet har ju funnit, att det ej kan gå med på detta förslag. Jag beklagar, att så är förhållandet, men jag gör under dessa förhållanden ej heller något yrkande.

Häri instämde herr *Holmström*.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, bifölls vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtanden:
nr 108, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till om- och nybyggnadsarbeten vid nomadskolorna jämte en i ämnet väckt motion;

nr 109, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anställningsförhållandena för biträdande lärare vid folkskolor och lärare vid mindre folkskolor jämte i ämnet väckta motioner;

nr 110, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande av återbetalningsskyldigheten beträffande till styrelsen för kommunala mellanskolan i Göteborg oriktigt utbetalta statsbidrag;

nr 112, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av andra huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga och anslag till extra utgifter;

nr 113, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av Kinda kanal m. m.;

nr 114, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av telegrafverket tillhöriga fastigheter i Djursholms Ekeby, Stocksund och Falun;

nr 115, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga fastigheter m. m. jämte en motion; samt

nr 116, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande för vattenfallsstyrelsen att försälja eller bortbyta tomter och områden från de under styrelsens förvaltning ställda fastigheter.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogos dels ånyo första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 9, i anledning av väckt motion angående åtgärder för att mildra de ekonomiska fluktuationernas verkningar, dels ock ett från andra kammaren antaget protokollsutdrag, nr 324, med delgivning av nämnda kammares beslut över dess andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 4, i anledning av väckt motion, nr 272, angående utredning rörande möjligheterna att mildra de ekonomiska fluktuationernas verkningar.

Om mildrande av de ekonomiska fluktuationernas verkningar.

I en inom riksdagens första kammare väckt, till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 191, hade herr *Sam Larsson* m. fl. hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en utredning, i huvudsaklig anslutning till de synpunkter som i motionen angivits, rörande möjligheterna att jämväl annorledes än genom offentliga arbeten mildra de ekonomiska fluktuationernas verkningar.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande utlåtandet på anförda skäl hemställt, att förevarande motion ej måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Enligt vad andra kammarens ovannämnda protokollsutdrag utvisade hade nämnda kammare med bifall till sitt andra tillfälliga utskotts hemställan i utlåtandet nr 4 för sin del beslutit, att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om verkställande av utredning i huvudsaklig anslutning till vad i utlåtandet anförts rörande möjligheterna att jämväl annorledes än genom offentliga arbeten mildra de ekonomiska fluktuationernas verkningar.

Herr Ohlin: Herr talman! Här föreligger ju, som framgår av andra kammarens skrivelse, den situationen, att andra kammaren redan har beslutat att anhålla om utförande av denna i motionen föreslagna utredning. Andra kammaren har fattat detta beslut enhälligt utan debatt. Det förefaller också, som om det på alla håll både inom båda de tillfälliga utskotten och alltså även i andra kammaren råder fullständig enighet på en punkt, nämligen att saken är av synnerligen stor betydelse. Jag kan väl tillägga, att man också synes

Om mildrande av de ekonomiska fluktuationernas verkningar. (Forts.)
vara enig därom, att saken icke är tillräckligt utredd. I så fall synes det vara naturligt, att man sätter i gång med de utredningar, som kunna vara befogade. I motionen ha angivits en del uppslag, som skulle förtjäna att närmare undersökas, men det är alldeles klart, att denna uppräknig av möjligheter inte är på något sätt uttömmande. I de yttranden, som ha inkommit över motionerna, ha också andra uppslag framförts, som ävenledes synas vara förtjänta av undersökning. Det är visserligen sant, att man från vissa håll inom näringslivet har ställt sig skeptisk mot några av dessa uppslag, men en sådan skepsis är ju ej i och för sig en tillräcklig anledning att inte undersöka saken något närmare. Och jag kanske skulle våga det tillägget, att det har visat sig många gånger förr, att man inom en del mera konservativa kretsar inom näringslivet ställt sig skeptisk mot alla möjliga nyheter, som man sedan 5 eller 10 år senare accepterar. Vidare kan jag med tillfredsställelse peka på, att från mycket representativa håll inom näringslivet har man tillstyrkt den föreslagna utredningen. Industriförbundet och arbetsgivareföreningen och landsorganisationen ha tillstyrkt. Socialstyrelsen har skrivit, att den visserligen inte önskar en så stor och omfattande typ av utredning, men att den delar uppfattningen, att dessa problem förtjäna att närmare undersökas. Frågan blir därför egentligen den: bör man göra detta utredningsarbete nu *i god tid* innan nästa depression kanske infinner sig, eller skall man vänta? Ja, den ståndpunkt, som de svenska statsmakterna hittills i liknande fall ha gått in för, är ju den, att det vore att föredraga att göra det i god tid. Beträffande offentliga arbeten har man gjort upp en verklig beredskap. Det är svårt att se, att det inte skulle vara nödvändigt eller i varje fall lämpligt, att man försöker även på andra av konjunkturpolitikens områden åstadkomma en liknande beredskap. Alla de, som inte mena, att vår konjunkturpolitik uteslutande kan bestå av offentliga arbeten — och framför allt eller icke minst torde näringslivets män ha den uppfattningen — synas mig böra ansluta sig till den ståndpunkten, att även på andra områden än de offentliga arbetenas detta beredskapsarbete bör utföras i god tid.

Emellertid har första kammarens andra tillfälliga utskott här kommit till den slutsatsen, att ett dylikt utredningsarbete ej för närvarande bör igångsättas. Skälen för denna utskottets ståndpunkt äro egentligen två. För det första säger man, att det är lämpligare att vänta med en sådan utredning till dess att man kan se resultatet av de överläggningar mellan finansministern och näringslivets män, som komma att med det snaraste påbörjas. Jag vill emellertid betona, att, om jag inte är oriktigt underrättad, dessa överläggningar mellan finansministern och näringslivets män inte äro avsedda att begränsas till konjunkturproblemet utan spänna över ett ännu mycket vidsträcktare fält, och att det alltså såvitt jag vet ej är förutsatt, att detta arbete, denna diskussion skall forceras under några månader eller ett år framåt, utan att man tvärt om synes ha i tankarna samtal av en halvpermanent karaktär; sträckande sig över åtskilliga år framåt rörande alla möjliga frågor, som kunna intressera såväl statsmakterna som näringslivet. Det är alltså ett synnerligen vidsträckt, ett mycket obestämt program av en icke närmare definierad räckvidd, och som kan komma att draga ut mycket långt på tiden. Under sådana förhållanden är det väl knappast lämpligt att beträffande den förut berörda viktiga frågan nu skjuta på hela saken i avvaktande på något så ovisst som att dessa överläggningar skulle avslutas, när man tar i betraktande, att kanske dessa överläggningar överhuvud taget aldrig avslutas utan komma att bli en permanent kontakt mellan statsmakterna och näringslivet. Det synes då vara så mycket mera anledning att nu i stället parallellt med dessa konversationer bedriva ett utredningsarbete, som skulle kunna giva ett mycket nyttigt material, på

Om mildrande av de ekonomiska fluktuationernas verkningar. (Forts.)
vilket sedan överläggningarna mellan statsmakterna och näringslivets män skulle kunna byggas.

Det andra argumentet, som utskottet har för sin negativa slutsats, är det, att man säger, att det måste anses vara tveksamt, huruvida en utredning av denna omfattande art bör ske »i sedvanliga former». Man tänker förmodligen på, att det inte är lämpligt att åt en kommitté av den vanliga typen anförtro utredningen av hela detta stora problemkomplex. Man vill i stället, att saken, som onekligen förtjänar utredas, i sinom tid skall anförtros åt speciella utredningar av olika slag. Det är klart, att det är mycket, som talar för denna utskottets ståndpunkt. Andra kammarens tillfälliga utskott och andra kammaren ha därför också gått in för den linjen att inte begära en sådan där allmän utredning utan att anförtro åt Kungl. Maj:t att organisera detta utredningsarbete. Man har pekat på såsom en lämplig möjlighet, att en stor del av saken kunde anförtros åt statens konjunkturinstitut, medan vissa frågor kunde anförtros åt redan sittande specialutredningar. I den mån man uppdrager åt Kungl. Maj:t att ordna saken på det sättet, så bortfaller ju helt enkelt första kammarens tillfälliga utskotts nyssnämnda skäl för avslag, nämligen att utredning icke bör ske i sedvanliga former. Då kvarstår av utskottets motivering endast den synpunkten, att man skall vänta på resultatet av konversationerna mellan näringslivet och finansministern — en motivering, som, enligt vad jag redan har anfört, ej synes vara särskilt stark.

Herr talman! Det förefaller mig, som om i detta läge, när alla erkänna, att det är en synnerligen viktig fråga, som behöver utredas, och när andra kammaren redan har beslutat att anhålla om en sådan utredning, det ur alla synpunkter lämpligaste vore, att första kammaren biträdde detta beslut. Jag ber alltså, herr talman, att få hemställa, att första kammaren måtte, i överensstämmelse med andra kammarens beslut, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om verkställande av utredning i huvudsaklig anslutning till vad andra kammarens andra tillfälliga utskott anfört rörande möjligheterna att jämväl anordnas än genom offentliga arbeten mildra de ekonomiska fluktuationernas verkningar.

Herr Nordborg: Herr talman! Vid behandlingen av denna motion har man inom utskottet insett det beaktansvärda i densamma, och man har även ansett, att det ifrågavarande problemet bör ägnas den största uppmärksamhet från statsmakternas sida. Av de inhämtade yttrandena har emellertid framgått, att en betydlig del av de i motionerna omnämnda spörsmålen redan ha varit föremål för utredningar, och en del andra äro föremål för utredning, och man kan förvänta utlåtanden redan under första halvåret innevarande år. Under senare tid har det också inträffat någonting, som motionärerna ej kunde veta, när de avlämnade sin motion, och det är, att nu har igångsatts ett samarbete eller förhandlingar mellan regeringen och näringslivets representanter för att söka finna utvägar just i fråga om de spörsmål, som ha anförts i motionen. Jag måste emellertid tillägga att en del andra frågor även måste komma upp vid dessa diskussioner mellan regeringen och näringslivets män. Dessa mera praktiska diskussioner måste även på ett smidigare och snabbare sätt kunna undan för undan leda till resultat, resultat, som givetvis kunna anpassa sig mycket väl efter de olika industrierna och de olika lokala förhållandena. Man måste gå ut ifrån, att om en kommitté eller flera kommittéer skulle taga upp dessa frågor till behandling, så måste det taga ofantligt lång tid, innan man kan nå fram till ett praktiskt resultat. Sådana utredningar kunna väl heller inte utmynna i annat än mera generella förslag. Om regeringen däremot genom represen-

Om mildrande av de ekonomiska fluktuationernas verkningar. (Forts.)
 tanter underhandlar med varje industri för sig, så är det ju klart som dagen, att det blir ett bättre anpassat resultat, och då blir man också undan för undan färdig med förhandlingarna för den ena industrien efter den andra. Då man dessutom av de infordrade yttrandena från ämbetsverk och institutioner inte har kunnat få ett tillräckligt stöd för ett tillstyrkande av denna motion, så har man av den anledningen ansett, att man inte skall förorda den utredning, som med motionen avses. Av dessa yttranden, som kommit utskottet till handa, vill jag särskilt återropa vad kommerskollegium sagt. Dess yttrande är rent avstyrkande. Socialstyrelsens är inte heller så mycket att ta på härvidlag, och kooperativa förbundet har för sin del ansett, att man bör vänta. Jag måste också säga, att de andra utlåtandena inte innehållit någonting egentligen att ta på för utskottet, då det gällt att försöka få motiv för ett tillstyrkande av motionen.

Herr talman, jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Larsson, Sam: Herr talman! Då jag är en av motionärerna i denna fråga, har jag anledning att till första kammarens andra tillfälliga utskott uttala en tacksamhet för den välvilja, med vilken det har behandlat motionen. Denna tacksamhet kan jag också uttrycka till utskottets ärade ordförande, som nyss på flerahanda sätt gav uttryck åt sitt intresse för den fråga, som i motionen behandlas och som utskottet ägnat ganska stor uppmärksamhet.

Nu har det inträffat med denna fråga det icke alldeles enastående förhållandet, att första kammarens tillfälliga utskott enhälligt har avstyrkt en motion, som andra kammarens tillfälliga utskott lika enhälligt har tillstyrkt och som redan är behandlad och bifallen av andra kammaren. Det har ju, som kammarens ledamöter veta, inträffat några gånger förr, att sådana omständigheter ha förekommit. Nyligen var det exempelvis i fråga om skydd för ensamboende lärarinnor så, att denna kammare biföll en motion, som var tillstyrkt av denna kammarens utskott. Andra kammarens utskott hade på den punkten enhälligt avstyrkt motionen, men kammaren var förståndigare än sitt tillfälliga utskott och biföll den mening, som första kammaren i den frågan omfattat. Jag tycker, att i detta sammanhang borde första kammaren kunna visa samma tillmötesgående mot andra kammaren som andra kammaren har visat mot oss i en föregående fråga och trots sitt utskott och med återopande av den välvilja, som utskottet otvivelaktigt utvecklat, biträda det beslut, som andra kammaren redan fattat i detta ärende. Det tror jag skulle vara ägnat att gagna samförståndet mellan kamrarna, men därjämte skulle det enligt min bestämda mening vara ägnat att befördra en verkligt betydelsefull sak, som skulle ha fördel av om ett sådant beslut komme till stånd.

Då herr Ohlin redan här närmare utvecklat de sakliga skäl, som tala för ett bifall till andra kammarens beslut, skall jag inte här närmare gå in på dem utan ber allenast, herr talman, att med dessa korta ord få yrka bifall till den hemställan, som nyss gjorts av herr Ohlin.

Herr Heüman: Herr talman! Jag vill förutskicka, att utskottet, när det behandlade denna fråga, gick till sin uppgift med det allra största intresse och att man tagit del av ärendet i den utsträckning, som överhuvud taget varit möjligt. Utskottet har emellertid kommit till den uppfattningen, att ett avslag på motionen borde ske, trots att man sympatiserade med mycket av vad som framförts i densamma.

Herr Ohlin sade, att socialstyrelsen och landsorganisationen hade tillstyrkt utredning. Så är dock icke förhållandet. De ha sagt, att de icke ha något att erinra emot en utredning. Tillstyrkan har icke skett från någon av de myndigheter, som haft tillfälle att yttra sig i denna sak.

Om mildrande av de ekonomiska fluktuationernas verkningar. (Forts.)

Vad beträffar andra kammarens ställning till saken, så vill jag säga, att om det skulle föreligga någon bevisningsskyldighet utskotten emellan, lär den inte ligga på vårt utskott, därför att andra kammarens utskott var underkunnigt om vårt beslut, då det sände in sitt ärende till andra kammaren. Det är ju så, att det problem som behandlas i motionen är ganska vittomfattande och berör så gott som hela vårt näringslivs olika grenar. På en del av de i motionen berörda områdena ha ju också utredningar satts i gång. Vi ha sålunda haft exempelvis arbetslöshetsutredningen och byggnadsindustrisakkunniga, vi ha för närvarande rationaliseringsutredningen, 1937 års arbetslöshetssakkunniga, 1937 års granitutredning, 1938 års gruvsakkunniga, 1935 års Blekingeutredning och sakkunniga för utredning rörande Västernorrlands läns försörjningsmöjligheter. Alla dessa utredningar hålla på att utreda problem, som stå i ett eller annat samband med det önskemål som framförts i motionen. Sedan motionen skrevs, har ju dessutom tillkommit den omständigheten, att regeringen gått i författning om förhandlingar med representanter för näringslivet, och dessa förhandlingar komma, efter vad man har skäl att antaga, att omfatta, jag skulle tro, samtliga de problem som beröras i motionen, då ju alla dessa äro av synnerligen stor vikt.

Vi ha sett saken så, att innan man gör någon förnyad hemställan om utredning, bör man åtminstone invänta resultatet av de utredningar, som redan äro i gång, för att kunna få en överblick över dessa utredningars arbetsresultat. Sedan kan ju en lämplig väg, såsom utskottet också påpekat, vara att sammanföra materialet från dessa utredningar och erfarenheterna från korrespondenserna mellan regeringen och näringslivets representanter till en tillförlitlig sammanfattning. Och vidare bearbetning av resultatet skulle kunna ske exempelvis genom samarbete mellan regeringen, konjunkturinstitutet — som visserligen inte är utbyggt till sin fulla utsträckning men skulle kunna utbyggas, om det bleve erforderligt — och industriens utredningsinstitut. Det är nämligen så, att industrien har inrättat ett sådant, som bör ha särskilt intresse för dessa frågor. Kan man således vänta och se, vad resultatet kan bli av redan vidtagna och förberedda åtgärder, är jag nästan övertygad om att då detta en gång ligger före, skola vi göra den erfarenheten, att de problem som berörts i motionen också kommit under behandling under dessa utredningar och förhandlingar. Vi ha, som sagt, från utskottets sida icke ansett oss kunna under dessa förhållanden yrka bifall till motionen, trots att vi sympatisera med vad som där framhållits, utan ha stannat för avslagslinjen.

Herr Ohlin räknade i sitt anförande med att förhandlingarna mellan regeringen och näringslivets representanter komma att dra ut på tiden. Ja, det står i viss mån i samband med vad som sagts i en del av yttrandena, att dessa problem, som omfattas av motionen, icke kunna lösas på en enda gång och i ett enda sammanhang, utan man måste taga tid på sig för att så att säga känna vart problem på pulsen och behandla vart och ett på sitt speciella område och i den mån tiden mognar för en lösning. Om det skulle draga ut något på tiden i fråga om förhandlingarna mellan regeringen och näringslivets representanter, kan inte detta i och för sig nämnvärt fördröja frågornas lösning.

Herr talman, vi ha som sagt från utskottets sida mycket noggrant behandlat denna fråga, och trots att vi voro medvetna om andra kammarens utskotts beslut, liksom det utskottet hade reda på vårt beslut, innan det framlade sitt utlåtande, ha vi icke ansett oss ha skäl att ändra uppfattning eller intaga en annan ställning.

Jag ber således, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Om mildrande av de ekonomiska fluktuationernas verkningar. (Forts.)

Herr Nordenson: Herr talman! Det har på alla håll understrukits vikten av den fråga, som här upptagits, och herr Ohlin har framhållit lämpligheten av att riksdagen icke avvisade detta initiativ utan att det verkligen går till en utredning. Jag vill då i likhet med den föregående talaren erinra om att denna fråga är aktuell sedan länge. Den har ju varit föremål för mycket livliga diskussioner i många former, och icke minst har den nuvarande finansministern sört för att frågan ständigt har varit uppe i den allmänna debatten. Det är sålunda inte något nytt initiativ, det här är fråga om, utan i själva verket bara ett understrykande av en sedan gammalt aktuell fråga.

Det har ju antytts här, att dessa strävanden mötts med skepsis från näringslivets män. Därtill vill jag erinra om att frågan om möjligheten att motverka kriserna har satts upp på det program, som ligger på bordet vid förhandlingarna mellan staten och näringslivet, och kommer alltså snart under behandling.

Om man nu ser på de spörsmål, som ha framkastats, så är det huvudsakligen fyra punkter, där man har ansett, att man borde göra undersökningar. Det har gällt frågan om att under kriserna tillverka på lager med statligt understöd, att eventuellt göra statliga beställningar hos exportindustrierna, att med statsmedel stödja ändrings- och förbättringsarbeten inom industrien samt slutligen att undersöka sysselsättningsmöjligheternas förskjutning inom landet. Denna sista fråga är direkt föremål för behandling från rationaliseringsnämndens sida och torde sålunda knappast böra göras till föremål för någon särskild utredning.

Vad de andra problemen beträffar, ha de ju både en teoretisk och en praktisk sida. Den teoretiska frågan, nämligen huruvida det t. ex. verkligen är lämpligt att på detta sätt tillverka på lagring, är ju en ganska omstridd fråga. Man ifrågasätter från många håll mycket skarpt, huruvida icke en sådan lagring i själva verket kan hindra den återhämtning, som man vill åstadkomma. Detta är ett i viss mån teoretiskt spörsmål, som vi redan ha möjlighet att få utrett genom att hänvisa det till konjunkturinstitutet, som ju har att syssla med dylika uppgifter.

Så kommer den praktiska sidan av saken. Då vill jag understryka, att samtliga dessa frågor med säkerhet komma att bli föremål för behandling vid överläggningarna mellan regeringen och näringslivets representanter. Nu säger herr Ohlin, att man icke bör vänta på resultaten av detta, därför att dessa förhandlingar kunna draga ut i oändlighet. Jag vill däremot erinra om att man helt enkelt inte kan gå förbi dessa förhandlingar, därför att det enligt min uppfattning endast är på den vägen, som man kan komma fram till något resultat. Här är ju, om jag förstår saken rätt, inte meningen att man skall ingripa på lagstiftningens väg, utan meningen är, att man skall åstadkomma ett frivilligt samarbete och genom godvilliga överenskommelser försöka förmå industrien att vidtaga vissa åtgärder, eventuellt med statens stöd. Det kan således komma fram ett resultat endast genom godvilliga förhandlingar. Då dessa nu skola igångsättas, finns det ingen anledning att igångsätta någon annan utredning vid sidan därav.

Vad en sådan utredning skulle kunna göra, är för mig helt enkelt obegripligt. Förhandlingarna mellan staten och näringslivet komma att även omfatta flera andra spörsmål, t. ex. åtgärder för att främja ny företagsamhet och åtgärder för att lindra beskattningen i vissa avseenden. Det är sålunda ett utomordentligt stort program, som här skall behandlas, och det kommer att bli synnerligen tidskrävande. Skall man nu igångsätta ytterligare en utredning, måste jag ifrågasätta, vilka som skola syssla med den. Skall det vara andra personer, få vi ju dubbla utredningar med risk för stridigheter och

Om mildrande av de ekonomiska fluktuationernas verkningar. (Forts.)
att det hela slås sönder. Skall det bli samma personer, måste dessa, som redan fått ett utomordentligt stort program sig förelagt, dessutom syssla med en massa andra invecklade och svåra frågor. Jag fruktar att det är att lägga en allt för stor börda på dem. Jag menar således, att vad vi här i sak kunna vinna, kan vinnas på de vägar, man redan slagit in på, och att det därför inte finns någon anledning att vidtaga vidare åtgärder, i synnerhet då jag, som jag nyss nämnde, anser, att man helt enkelt inte kan komma förbi de förhandlingar, som äro igångsatta.

Till sist vill jag erinra om att den skepsis, som herr Ohlin påtalade, finns så tillvida, att man är betänksam inom näringslivet inför de konsekvenser, vartill dessa förhandlingar kunna leda. Detta stöd från statsmakternas sida måste nämligen ovillkorligen medföra ganska svåra problem om hur staten skall kunna bevaka sina intressen. Detta kan i vissa fall endast ske genom en ganska ingående kontroll av företagen. Om vi t. ex. antaga, att ett företag med statligt stöd tillverkat på lager, måste ju dessa lager rimligen avvecklas för statens räkning, innan man kan igångsätta en ny produktion. Där kommer att uppstå ytterligt ömtåliga problem, och jag vill erinra om att det framhålles och understrykes i kommerskollegiets yttrande att hela detta projekt kan leda till mycket stora inskränkningar av näringslivets frihet och detta icke blott under lågkonjunkturer utan även sedan under högkonjunkturer för att förhindra att det då blir en oskäligen överproduktion. Det är denna sida av saken, som gör att näringslivets män närma sig detta problem med en viss skepsis, som jag emellertid skulle ha väntat mig att i ännu högre grad finna hos motionärerna, eftersom de äro representanter för ett parti, som dock en gång kallade sig det liberala.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Ohlin: Herr talman! Med anledning av herr Nordborgs anförande skulle jag vilja mycket kort belysa ytterligare en eller två synpunkter.

Herr Nordborg säger, att genom den konversation, som nu skall påbörjas mellan statsmakterna och näringslivets representanter, kan man förhandla med varje industri för sig och bli färdig med problemet i småbitar, och att detta är den mest praktiska metoden. Jag undrar för min del, om herr Nordborg verkligen har rätt i detta. I själva verket är nog detta problem sådant, att det inte går att lösa det i så små bitar, som herr Nordborg tydligen förutsatte. Frågan har nämligen en principiell sida. Tag lagringsproblemet eller vilken aspekt, vi vill, så är det ju klart, att man inte kan lösa frågan definitivt för t. ex. textilindustrien, innan man tagit upp saken ur mera principiella synpunkter, vilket också framgick av vad herr Nordenson anförde. Han delade min mening, att saken har en teoretisk, principiell sida, som måste utredas. Jag tror alltså, herr talman, att det är en ren illusion från herr Nordborgs sida, om han föreställer sig att man skulle kunna avverka problemet i dylika småbitar.

Jag kanske i detta sammanhang får komma till vad herr Nordenson yttrade nyss, då han sade att frågan satts upp på programmet för konversationerna mellan statsmakterna och näringslivet. Herr Nordenson går längre och frågar, hur man skall kunna tänka sig att gå förbi dessa konversationer, eller om det är meningen att göra något dubbelarbete där bredvid. Med mitt sätt att se är det naturligtvis inte fråga om att gå förbi dessa konversationer och ännu mindre om att göra något dubbelarbete, utan det är, som jag angav i mitt första anförande, fråga om att detta arbete lämpligen går i två olika kanaler: den ena utgör en mera principiellt betonad förberedelse, som tjänar till hjälp åt de konversationer mellan det praktiska livets män och statsmakterna, som

Om mildrande av de ekonomiska fluktuationernas verkningar. (Forts.) skola äga rum. En sådan principiell förberedelse kan ju enligt vad andra kammarens tillfälliga utskott rekommenderar lämpligen anförtros åt konjunkturinstitutet i väsentliga delar och till övriga delar kanske till vissa redan sittande eller andra specialutredningar. På det sättet skulle man så långt ifrån skjuta åt sidan eller överflödiggöra dessa konversationer, att man tvärtom skulle på det mest praktiska sätt utföra ett förberedelsearbete, som såvitt jag förstår är absolut nödvändigt. Jag kan icke finna, att det här i kammaren anförts något skäl mot att dessa konversationer måste noggrant förberedas. Då är frågan den: kunna de förberedas endast bitvis och i så fall t. ex. av industriens utredningsinstitut, eller är det lämpligt att man tar upp detta problem ur något mer enhetliga synpunkter och då framför allt väsentligen hänskjuter det till statens konjunkturinstitut? Jag kommer för min del till den slutsatsen, att det är lämpligt, att en sådan förberedelse göres av offentliga organisationer, och att det endast är tacknämligt, om dessutom industriens utredningsinstitut, som jag förmodar, från sin sida kommer att göra sådana förberedelser.

När herr Nordenson nämnde, att man från näringslivets sida ser med stor skepsis på allt som kan innebära en statlig inblandning, så vill jag säga, att jag tror att herr Nordenson där tryckte på en punkt, som påverkat åtminstone några av de organisationers avstyrkande uttalanden, som här framkommit, en punkt som inte berörts närmare i utlåtandena men som ligger bakom. Jag vill endast understryka, att Sveriges industriförbund och Sveriges arbetsgivarreförening, vilkas styrelse, om jag inte missminner mig, herr Nordenson tillhör, icke givit uttryck åt denna skepsis utan intagit den mera tillmöteskommande, om samarbetsvilja mera vittnande ståndpunkten, att vi här skola förhandla om vad som kan vara praktiskt och nyttigt utan att riva upp den gamla skugggrädsan: Tänk om staten får ett finger och tar hela handen! — Detta är en skepsis av sådan art, som jag tror att man inte skall acceptera, därför att den allra minst när det gäller sådana angelägenheter som samarbete mellan statsmakter och näringslivet kan verka befrämjande, och det är med synnerligen stor tillfredsställelse jag konstaterar, att Sveriges industriförbund och Sveriges arbetsgivarreförening icke givit uttryck åt en sådan skepsis.

Herr Heüman hänvisade framför allt till att man, eftersom en del utredningar redan äro i gång, skulle invänta resultatet av dessa. Enligt min mening är arten av denna fråga, herr talman, sådan, att det alltid kommer att finnas specialutredningar, som pågå och icke äro färdiga. Skall man invänta, att alla specialutredningar som ha något hörn av denna fråga till behandling bli färdiga först, får man aldrig den där av utskottet önskade bearbetningen av översynskaraktär, som väl i alla fall på något stadium är erforderlig.

Till sist nämnde herr Nordenson att det var en del omstridda saker, som kunde behöva utredas, och att det vore lämpligt att remittera dem till konjunkturinstitutet. Andra kammarens beslut innebär just, att Kungl. Maj:t skulle på sätt som kan finnas lämpligt fördela arbetet mellan konjunkturinstitutet och andra offentliga organ. Det förefaller således, herr talman, som om det i grund och botten inte finns någon större meningsskiljaktighet här beträffande argumentationen. Jag skulle nästan vilja säga, att de tillfälliga utskottens argumentationer äro ungefär desamma, det är bara slutsatserna som äro olika.

I detta läge, då det finns ett så betydande mått av enighet om sakens vikt och om lämpligheten av vissa utredningar, medan det är en viss nyansskillnad i meningarna i fråga om hur utredningsarbetet skall läggas till rätta, förefaller det mig som om det naturliga för första kammaren vore, att den biträdde andra kammarens beslut och anförtrodde åt Kungl. Maj:t att fördela

Om mildrande av de ekonomiska fluktuationernas verkningar. (Forts.)
detta utredningsarbete. Ett dylikt beslut skulle innebära att man gav uttryck åt riksdagens önskan att detta mycket viktiga arbete bedrivs med all energi.

I detta anförande instämde herrar *Sten, Asplund* och *Bäckström*.

Herr Nordenson: Med anledning av herr Ohlins anförande vill jag säga, att jag tillhör icke arbetsgivareföreningens styrelse och jag har icke deltagit i industriförbundets styrelses sammanträde, då det fattat detta beslut, men däremot tillhör jag Stockholms handelskammare, och där har jag biträtt förslaget om ett bestämt avstyrkande av motionen.

Vad sedan beträffar frågan om hur man skall förfara här vid den förberedande utredningen, skall jag konstatera, att herr Ohlin nu har i förhållande till yrkandet i motionen prutat ned kraven på denna utrednings omfattning till att egentligen avse vissa förberedande utredningar för de förhandlingar, som sedan skola föras mellan statens och näringslivets representanter. Jag har ansett det såsom en alldeles självklar sak — om vi från näringslivets sida vid konversationerna med regeringen finna, att vi behöva ha en del utredningar gjorda, vilket jag tror är fallet — att regeringen då kan vända sig till konjunkturinstitutet utan vidare. Och industriförbundet skall väl kunna vända sig till sitt utredningsinstitut, utan att riksdagen skall behöva besluta en skrivelse med hemställan om särskild utredning. Jag måste säga, att det är meningslöst att göra en sådan utredning, om man inte gör den till en stor och alltomfattande utredning. Annars bleve det bara att inrätta ett dubbelarbete, vilket jag tror vore till skada för en sak, som nu enligt min mening har kommit in på rätta och sunda spår.

Jag ber sålunda ännu en gång, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

I herr Nordensons yttrande instämde herrar *Ewerlöf* och *Andrén*.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen yttrade, att i avseende på det nu föredragna utlåtandet yrkats 1:o) att kammaren skulle bifalla vad utskottet hemställt och icke biträda andra kammarens genom protokollsutdrag nr 324 delgivna beslut i ämnet; samt 2:o) att kammaren skulle med avslag å utskottets hemställan biträda andra kammarens nämnda beslut.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till det under 1:o) upptagna yrkande vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Larsson, Sam*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som vill, att första kammaren skall bifalla vad kammarens andra tillfälliga utskott hemställt i sitt utlåtande nr 9 och icke biträda andra kammarens genom protokollsutdrag nr 324 delgivna beslut i ämnet, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, avslås utskottets hemställan och biträdes andra kammarens nämnda beslut.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes omröstningen på det sätt, att efter särskilda

Om mildrande av de ekonomiska fluktuationernas verkningar. (Forts.)
 uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Om helgdagars fredande för offentliga nöjeställningar m. m.

Föredrogs ånyo första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 10, i anledning av väckt motion om helgdagars fredande för offentliga nöjes- och idrottstillställningar.

I en inom riksdagens första kammare väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 230, hade herrar *Egnell* och *John Gustavson* hemställt, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning avseende att åtminstone de större helgdagarna skulle fredas för offentliga nöjes- och idrottstillställningar.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på återopade grunder hemställt att motionen I: 230 icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Herr **Egnell**: Herr talman! Utskottet har som skäl för sitt avslagsyrkande beträffande ifrågavarande motion endast påpekat, att däri berörda »spörsmål kommer att ägnas uppmärksamhet vid den pågående översynen av ordningsstadgan för rikets städer». Till frågan om motionens syfte har utskottet icke tagit någon som helst ståndpunkt.

Vi få väl då också hoppas, att vid denna översyn även landsbygdens förhållanden och intressen bli beaktade. Förhållandena i städerna äro i många fall helt annorlunda än på landsbygden. Om t. ex. här i Stockholm hållas idrottstävlingar av vad slag det vara må ute på Stadion eller travtävlingar på Solvalla, så beröra dessa icke på något vis andra människor i staden, vilka ha andra intressen. På landsbygden däremot kunna icke dylika tillställningar försiggå, utan att de verka störande på de personer, vilka ha en annan uppfattning om helgdagarnas firande. En fotbollstävlan kan rent av anordnas i närheten av en gudstjänstlokal, motortävlande kunna rusa förbi en kyrka, där gudstjänst pågår, och många andra dylika störande anordningar kunna förekomma.

Det hänvisas i utskottsutlåtandet till andra kammarens fjärde tillfälliga utskott, vilket från Stockholms och Uppsala domkapitel begärt yttranden. Det hade icke skadat, tror jag, om detta utskott även hade begärt yttrande ifrån annat håll, t. ex. ifrån Skara, där vi motionärer äro hemma. Jag tror att det kanhända då hade kommit fram flera synpunkter än de, som nu kommit fram genom de nämnda yttrandena. Jag vill endast därur erinra om domkapitlets i Uppsala yttrande, där domkapitlet förordar förbud, med effektiv straffpåföljd vid överträdelse, för anordnande av dans- och andra liknande nöjeställningar samt teater och biograföreställningar ävensom idrottstävlingar och dylikt å juldagen, första böndagen, långfredagen och påskdagen. Jag anser att samtliga de fyra böndagarna samt pingstdagen ävensom nyårsdagen böra räknas bland dessa tävlingsfria helgdagar. Även domkapitlet i Stockholm anser, att ett förbud bör stadgas mot motor och skyttetävlingar på de stora högtidsdagarna.

Nu får man väl avvakta resultatet av den av utskottet omnämnda översynen, varför jag, herr talman, inskränker mig till att uttala en önskan att våra synpunkter därvidlag bliva beaktade. Jag har därför nu icke något yrkande att framställa.

Om helgdagars fredande för offentliga nöjestillställningar m. m. (Forts.)

Herr **Gustavson, John**: Herr talman! Jag vill i korthet instämma i vad som här yttrades av herr Egnell. Jag beklagar, att utskottet icke har uttalat någon egen mening i denna sak. När samma utskotts ärade ordförande var uppe och talade beträffande det ärende vi behandlade före det förevarande, började han sitt anförande med att säga, att vid behandlingen av den motionen hade utskottet funnit synpunkterna i densamma synnerligen beaktansvärda. Det hade varit önskvärt, att han kunnat säga detsamma om den motion, som vi nu behandla, men något sådant har inte ens kommit med i utskottsutlåtandet. Det innehåller kort och gott bara det, att vi fått reda på att saken är föremål för uppmärksamhet vid den översyn, som skall äga rum. Nu har man icke sagt, vare sig att synpunkterna äro beaktansvärda eller att de icke böra beaktas, utan man har icke sagt någonting alls. Det hade varit av värde för dem, som skola utreda frågan, om utskottets utlåtande innehållit något uttalande om att det fanns synpunkter i motionen, värda beaktande.

Jag skall icke gå in på själva sakfrågan såsom ärendet nu ligger till, utan jag ber att liksom den föregående talaren få uttala den förhoppningen, att dessa synpunkter trots allt komma att beaktas vid den översyn av 1868 års ordningsstadga för rikets städer, som är förestående. Det finns ju en hel del, t. ex. idrotten, som tillkommit sedan 1868, och annat, som är aktuellt på helt annat sätt nu än då.

Jag slutar, herr talman, med att uttala den förhoppningen, att våra i motionen framförda synpunkter icke skola komma att hamna i papperskorgen.

Herr **Nordborg**: Herr talman! Då det uttalats ett klander över att icke utskottet intagit någon ståndpunkt i denna fråga, ber jag få framhålla, att det är bra mycket begärt att fordra att ett tillfälligt utskott skall uttala sin åsikt om en fråga, som berör kyrkliga myndigheter, vilka icke äro överens själva. Sedan bör man icke heller förebrå oss att vi inte infordrat något yttrande från domkapitlet i Skara för att en motionär är därifrån. Det borde denne motionär ha kommit med själv. Han har haft tillfälle att i motionen framföra sina synpunkter.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Herr **Lindhagen** erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Det står stadgat i grundlagen, att varje medlem av kammaren har rätt att yttra sig i överläggningsärendena och om lagligheten av allt, som inom kammaren sig tilldrager. I anslutning till denna den enskilde riksdagsmannens rätt har herr talmannen nu medgivit mig att få yttra mig, dock först efter det föredragningslistan genomgåts.

Förr i världen, och jag har varit med i riksdagsvärlden längre än någon av herrarna som sitta här, var det en självskriven lag, att om en interpellation blev avslagen, fick interpellanten yttra sig omedelbart och i sammanhang med det ärende, som avslaget hörde samman med. Det gjordes emellertid ett undantag, och det var den gången, då jag interPELLERAT, om regeringen hade observerat ansatser ifrån Tyskland att återtaga Sönderjylland. Då blevo borgmästare von Geijer och ett par andra ledamöter så bekymrade över att, om den interpellationen då icke blev avslagen, det skulle kunna inträffa obehagliga förvecklingar med Tyskland, att jag såg, hur dessa herrar stodo vid talmansbordet och begärde något ingripande från talmannens sida för att förekomma en sådan olycka. Hamilton var ju en frisk personlighet, som hade

sina egna meningar och icke alltid kunde »underlåta», och det är ju också synnerligen mänskligt att även i sitt talmanskap göra några insatser för desamma.

Så gjorde han den gången. Då jag begärde ordet, efter det majoriteten avslagit min begäran att få framställa interpellationen — det fanns också en stor minoritet — förklarade talmannen, att han hade noga övervägt det nya undantag, som skulle äga rum, och han ville medgiva interpellanten att få yttra sig, men endast efter föredragningslistans genomgång. Han sade, att det var ett undantag ifrån regeln. Jag har hört, att detta betraktelsesätt spritt sig inom kammaren och hos talmännen, att det icke går för sig att det sker på annat sätt, men jag tycker att det hör till sakens natur, att man skall få yttra sig omedelbart efter den fråga som förekommit och blivit avslagen. Hamilton liksom de övriga menade naturligtvis — och det sades mig också — att om interpellanten fick yttra sig först efter det ärendena på föredragningslistan slutbehandlats, skulle det icke väcka någon uppmärksamhet, utan då finge jag stå och tala inför en tom kammare och kanske också inför tomma läktare. Men raka motsatsen inträffade, ty då jag fick ordet, sutto alla ledamöterna kvar och kammarens referentläktare voro fullsatta av referenter, som voro inkallade från olika håll, och jag hade också fått tid att förbereda mig över vad jag skulle säga, så att den följande, ganska animerade debatten blev en ganska lyckad protest emot denna nya praxis. Det var fyra talare, som yttrade sig. Det blev, som sagt, omröstning om huruvida interpellationen skulle få framställas eller ej, och detta berodde på att Marcks von Würtemberg, som då var utrikesminister och, som den oerhört känsliga människa han var, var rädd för att man skulle på något sätt ställa till oreda, hade i kammaren rent personligt verkat för att framställningen skulle bli avslagen. Han var rädd för förvecklingar med Tyskland. Men sedan kom han till mig en gång och sade: »Käre Lindhagen, jag har fått bekräftelse på att, oaktat interpellationen har avslagits, har den i alla fall väckt uppmärksamhet och efterrättelse i Tyskland!» Den borgmästare i Flensburg, som var orsak till det hela, hade fått varning av tyska regeringen i anledning av min interpellation.

Nu, herr talman, vill jag bara hoppas, att den här uppfattningen om att en interpellant, som fått avslag på sin begäran att framställa interpellation, inte skall få yttra sig, förrän föredragningslistan blivit genomgången, icke må vidare komma att tillämpas. Det är nog rätt viktigt att vi nu få behålla interpellationsrätten och frågeställningsrätten organiserad i själva grundlagen, så att icke något misstag om växlande praxis allt efter tycke och smak kan äga rum.

Vad nu den föreliggande frågan angår ber jag till min ursäkt för att ha besvärat kammaren med denna interpellation få säga, att jag såsom gammal pacifist, vilket jag fortfarande är, anser, att den pacifistiska rörelsen icke bör nedläggas i dessa tider utan snarare med största kraft bedrivs vid sidan av våra rustningar. Å en mängd anhängares vägnar begagnar jag varje tillfälle i riksdagen till att låta den stora upprustningspsykosen kunna kompletteras med något litet ackompanjemang också över att bortom denna upprustning ligger kravet på en internationell rättsordning, vilket ackompanjemang bör höras starkare just vid de tillfällen, då det bäst behöves och då man mest fruktar dess tillblivelse.

Jag hade nu trott, att möjligtvis min begäran om att interpellationen skulle få framställas skulle bifallas, men herr talmannen dröjde så länge med klubbslag att äntligen begäran om votering kom fram — annars hade min interpellations framställande varit bifallen. Det kunde ju vara bra i alla fall, att det blev votering, ty det visade sig därvid, att vi pacifister i alla fall fått 37

röster för vår sak mot 60 emot. Jag är övertygad, att dessa 37 röster avgåvos av dem, som insågo sakens betydelse, men de 60, som röstade emot, hade antagligen ingen eller föga aning om innehållet i interpellationen — den lästes icke upp — utan de 60 voro sådana, som följde den uppfattningen att man i vår tid inte skall syssla med internationella rättsordningar utan endast med dagens ämne: den eviga upprustningen på alla fronter, överallt och alltid. Man kan också ifrågasätta om det icke varit lämpligt, att interpellationen upplästes före en sådan omröstning, då den framstälts vid ett föregående plenum och i all synnerhet vid ett bordläggningsplenum, där få ledamöter varit närvarande.

Med dessa erinringar, herr talman, tillåter jag mig att med saktmod tacka för att det åtminstone blev votering och att jag fick yttra mig nu sent om-sider, ehuru jag tycker att det sålunda från talmannen påbjudna uppskovet överensstämmer varken med sakens natur eller grundlagarnas mening.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade skrivelse nr 257 blev densamma på begäran bordlagd.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 297, av herr *Holmström*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlöningsanslag under riksstatens fjärde huvudtitel;

nr 298, av herr *Herlitz* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för försvarsväsendet m. m. för budgetåret 1939/40;

nr 299, av herr *Berg, Robert*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till militärt avlöningsreglemente m. m.;

nr 300, av herr *Holmström* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid postverket, telegrafverket och statens järnvägar m. m.;

nr 301, av herr *Domö* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till allmän beredskapsstat för budgetåret 1939/40;

nr 302, av herr *Andersson, Alfred*, och herr *Svedberg*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.;

nr 303, av herr *Domö* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.;

nr 304, av herr *Sköldén*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.;

nr 305, av herr *Carlström* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.;

nr 306, av herr *Albertsson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.;

nr 307, av herr *Bengtsson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.;

nr 308, av herr *Bengtsson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.;

nr 309, av herr *Nilsson, Bror*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.;

nr 310, av herr *Lindhagen*, om den sociala jordfrågans lagvägar;

nr 311, av herr *Lindhagen*, om instiftande av en reformerad åborätt för upplåtande av kronojord för jordbruksändamål med bevarande av kronans äganderätt till jorden;

nr 312, av herr *Lindhagen*, om en statens sociala egnahemsrörelse med statens mark även i städerna och framför allt i huvudstaden;

nr 313, av herr *Gabrielsson* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område;

nr 314, av herr *von Stockenström* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område;

nr 315, av herr *Andersson, Alfred*, och herr *Svedberg*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område; samt

nr 316, av herrar *Näslund* och *Bäckström*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

nr 7, angående regleringen för budgetåret 1939/40 av utgifterna under riksstatsens sjunde huvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet;

nr 117, i anledning av riksdagens år 1938 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1937—30 juni 1938;

nr 118, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder till den svenska exportnäringens främjande;

nr 119, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag till barnsjukvården i riket;

nr 120, i anledning av väckt motion om utredning rörande kostnadsfri insulinbehandling för kroniskt sockersjuka;

nr 121, i anledning av väckt motion om retroaktiv lönefyllnad till viss personal i statens tjänst på grund av ändrad dyrortsgruppering;

nr 122, i anledning av väckt motion om engångsersättning åt vissa droskägareänkor för förlorade utkomstmöjligheter;

nr 123, i anledning av väckt motion om återbetalande till Aktiebolaget E. L. Schüllerqvist av visst skattebelopp jämte ränta;

nr 124, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp av vattenfallsandelar i Järpströmmen m. m.;

nr 125, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avlöningsförmåner för personal vid Borås—Jönköpings järnväg, som vid järnvägens införlivande med statens järnvägar övergår i nämnda järnvägars tjänst;

nr 126, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredande av ökade lånemöjligheter för den mindre skeppsfarten;

nr 127, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anordnande av skyddsrum i statens fastigheter; och

nr 128, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till förvärv av Skåne—Smålands järnväg; samt

första lagutskottets utlåtanden:

nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående vissa ändringar i lagen den 9 december 1910 (nr 141, sid. 27) om reglering av prästerskapets avlöning; och

nr 22, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med vissa bestämmelser angående utrotande av berberis inom nationalparker och såsom naturminnesmärken fridlysta områden, dels ock i ämnet väckta motioner.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.55 på dagen.

In 'fidem
Eric Carlén.

Fredagen den 21 april.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 150, till Konungen angående användande av riksbankens vinst för år 1938.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 164, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt privatflyget;

nr 165, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvärv för postverkets räkning av vissa fastigheter i Borås m. m.;

nr 166, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av visst område å Djurgården till Stockholms stad;

nr 167, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående restaurering av Gustav III:s paviljong i Haga;

nr 172, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel till återuppförande av ett presshus vid ammunitionsfabrikens etablissemang å Marieberg;

nr 173, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av viss kronan tillhörig mark i Skillingaryds municipalsamhälle;

nr 174, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronan tillhöriga områden inom Bergkvara municipalsamhälle;

nr 175, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående anslag till nybyggnad för de militära högskolorna;

nr 176, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av den s. k. Gripsholmsjorden i Nyköping; samt

nr 177, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till uppförande av byggnader för karolinska sjukhuset i Stockholm m. m.

Justerades protokollet för den 15 innevarande månad.

Efter föredragning av ett från andra kammaren ankommet protokollsutdrag, nr 343, med delgivning av nämnda kammares beslut över dess fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 3, i anledning av väckt motion angående utredning rörande missförhållanden inom det offentliga nöjeslivet m. m., beslöt första kammaren hänvisa detta ärende till sitt första tillfälliga utskott.

Efter föredragning av Kungl. Maj:ts skrivelse nr 257, med tillkännagivande att i statsverkspropositionen bebådad framställning angående anslag till nytt landsstatshus i Halmstad icke kommer att föreläggas riksdagen, beslöts att denna skrivelses innehåll skulle meddelas statsutskottet och skrivelsen läggas till handlingarna.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 297, av herr *Holmström*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlöningsanslag under riksstatens fjärde huvudtitel;

nr 298, av herr *Herlitz* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för försvarsväsendet m. m. för budgetåret 1939/40;

nr 299, av herr *Berg, Robert*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till militärt avlöningsreglemente m. m.; samt

nr 300, av herr *Holmström* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid postverket, telegrafverket och statens järnvägar m. m.

Vid föredragning av den av herr *Domö* m. fl. väckta motionen, nr 301, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till allmän beredskapsstat för budgetåret 1939/40, hänvisades motionen, såvitt angick jordbruksärenden, till jordbruksutskottet samt i övrigt till statsutskottet.

Föredrogos och hänvisades till jordbruksutskottet nedannämnda motioner:

nr 302, av herr *Andersson, Alfred*, och herr *Svedberg*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.;

nr 303, av herr *Domö* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.;

nr 304, av herr *Sköldén*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.;

nr 305, av herr *Carlström* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.;

nr 306, av herr *Albertsson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.;

nr 307, av herr *Bengtsson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.;

nr 308, av herr *Bengtsson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.;

nr 309, av herr *Nilsson, Bror*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.;

nr 310, av herr *Lindhagen*, om den sociala jordfrågans lagvägar;

nr 311, av herr *Lindhagen*, om instiftande av en reformerad åborätt för upplåtande av kronojord för jordbruksändamål med bevarande av kronans äganderätt till jorden;

nr 312, av herr *Lindhagen*, om en statens sociala egnahemsrörelse med statens mark även i städerna och framför allt i huvudstaden;

nr 313, av herr *Gabrielsson* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område;

nr 314, av herr *von Stockenström* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område;

nr 315, av herr *Andersson, Alfred*, och herr *Svedberg*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område; samt

nr 316, av herrar *Näslund* och *Bäckström*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtanden nr 7 och 117—128 samt första lagutskottets utlåtanden nr 21 och 22.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 317, av herrar *Mannerskantz* och *Holmström*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till militärt avlöningsreglemente m. m.;

nr 318, av herr *Domö*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till militärt avlöningsreglemente m. m.;

nr 319, av herr *Holmström*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till militärt avlöningsreglemente m. m.;

nr 320, av herr *Bodin, Gunnar*, och herr *Mannerskantz*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till militärt avlöningsreglemente m. m.;

nr 321, av herr *Bodin, Gunnar*, och herr *Mannerskantz*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till militärt avlöningsreglemente m. m.;

nr 322, av herr *Bäcklund*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till militärt avlöningsreglemente m. m.;

nr 323, av herr *Wistrand* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till militärt avlöningsreglemente m. m.;

nr 324, av herr *Domö* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ytterligare utsträckning av Kungl. Maj:ts befogenhet att meddela förordnande jämlikt 1 § förordningen den 7 juni 1935 (nr 259) om accis å margarin och vissa andra fettvaror, m. m.;

nr 325, av herrar *Mannerskantz* och *Bondeson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lantarbetstidslag;

nr 326, av herr *Domö* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lantarbetstidslag;

nr 327, av herr *Johanson, Karl August*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående grunderna för statsbidrag från statens avdikningsanslag till vissa invallningsföretag vid Ume- och Vindelälvarna i Västerbottens län;

nr 328, av herr *Domö* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område;

nr 329, av herr *von Heland* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område;

nr 330, av herr *Albertsson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område;

nr 331, av herr *Näslund* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område; samt

nr 332, av herr *Näslund* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

Anmälades och bordlades jordbruksutskottets memorial och utlåtanden:

nr 46, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande den under punkt 14 i utskottets utlåtande nr 32 gjorda hemställan om räntan å lån från statens kalkbrukslånefond;

nr 47, i anledning av väckt motion angående utredning om viss ändring i 2 § lagen angående köttbesiktning och slakthus;

nr 48, i anledning av väckt motion angående märkning av importerad gädda och gös;

nr 49, i anledning av väckta motioner om fortsatt tillämpning av lagen den 17 juni 1932 angående ytterligare utsträckning av lagen den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt; samt

nr 50, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av tomter från fastigheten Vetterskoga 4¹ i Skinnskattebergs socken av Västmanlands län.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.14 e. m.

In fidem
Eric Carlén.
